

Upravljanje knjižnic – Prvo predavanje

prof. dr. Primož Jurnič

Druga stopnja

Zgodovina

Upravljanje knjižnic

Staro toliko kot knjižnice.

Že Velika knjižnica v Aleksandriji je imela svojo organizacijsko strukturo in organizacijo. Toda ta ni zelo relevantna za današnji čas, saj je takrat prevladovala drugačna paradigma.

Središče in poslanstvo knjižnice je bilo osredotočeno ob gradivu (knjigi).

Nekaj značilnosti

“Vodja” je bil praviloma “politično” imenovan.

Organiziranost knjižnice je bila prilagojena predvsem nabavi in ohranjanju gradiva.

Imeli so dva oddelka,

Oddelek za nabavo

Oddelek za obdelavo-katalogizacijo

Storitvena paradigma

Komaj v 19. stoletju na prizorišče stopi človek, bralec, uporabnik.

Knjižnice začnejo delovati za uporabnike in ne samo za knjige.

Gradivo je v knjižnici zato, da lahko opravljamo knjižnične storitve.

Sodobna organizacija knjižnice

Izvira iz knjižnic 19. stoletja. Takrat se vodja/direktor knjižnice začne oblikovati kot oseba, ki ima profesionalna znanja in vodstvena znanja.

Nekaj primerov iz 19. stoletja.

Velika Britanija

Velika Britanija

17 st. obvezni izvod

1757 Kralj svojo knjižnico podari Britanskemu muzeju. Prevzame funkcijo nacionalne knjižnice, do leta 1973, ko se oblikuje samostojna nacionalna knjižnica.

1841 postavijo 91 klasičnih pravil za katalogizacijo (vzglede vsem poznejšim),

1842 Zakon o avtorskih pravicah, določi obvezni izvod,

1857 sezidajo veliko čitalnico z 364 sedeži.

Sir Anthony (Antonio) Panizzi

(1797 – 1879)

Kariera “uspešnega” vodje knjižnice.

Iz Italije Je v VB pobegnil 1823.

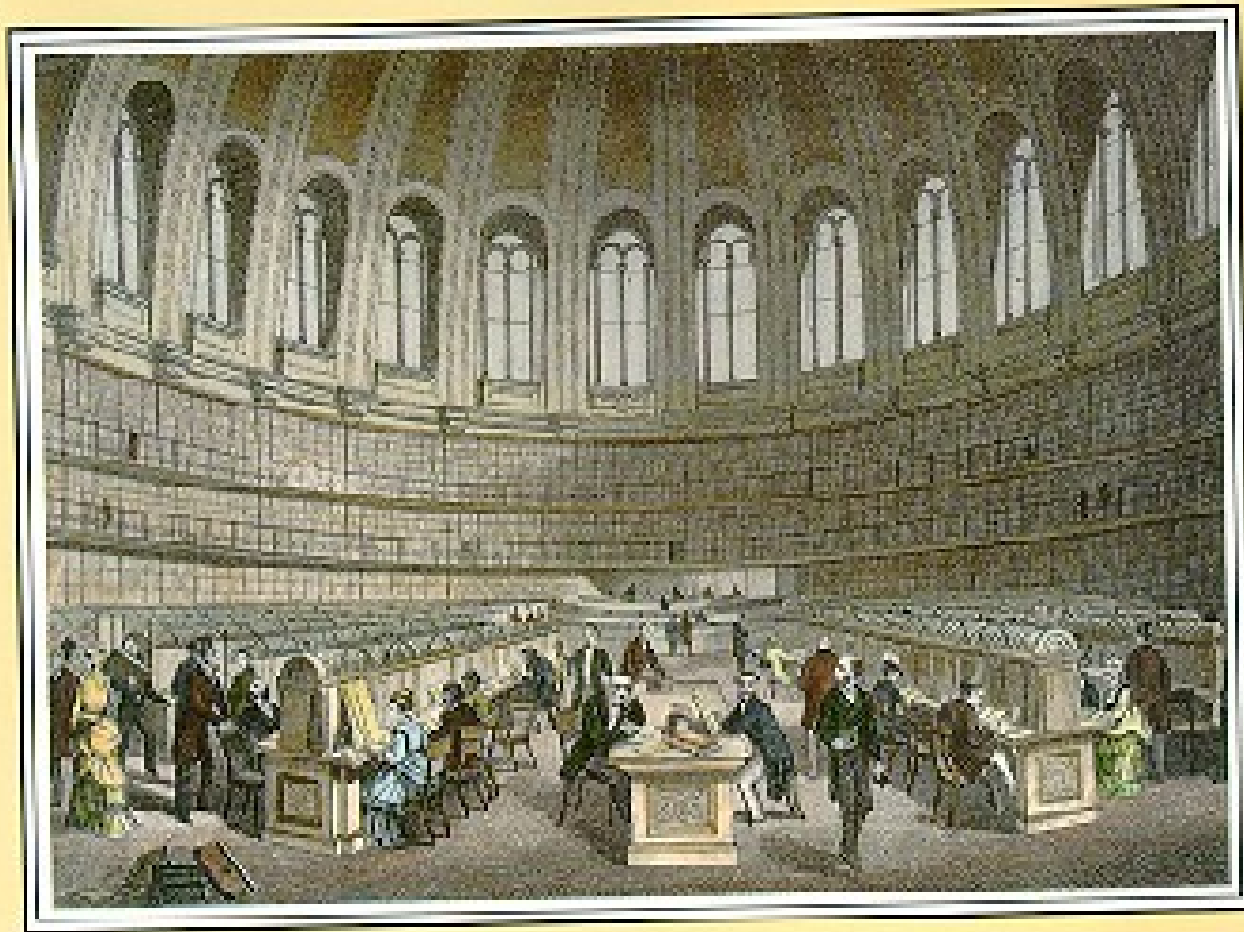
Knjižničar (1831–37),

Vodja knjižnega oddelka (1837-56)

Zbirka 235,000 knjig je zrasla na 540,000 knjig

Vodja knjižnice (1856–66)

British Museum Reading Room

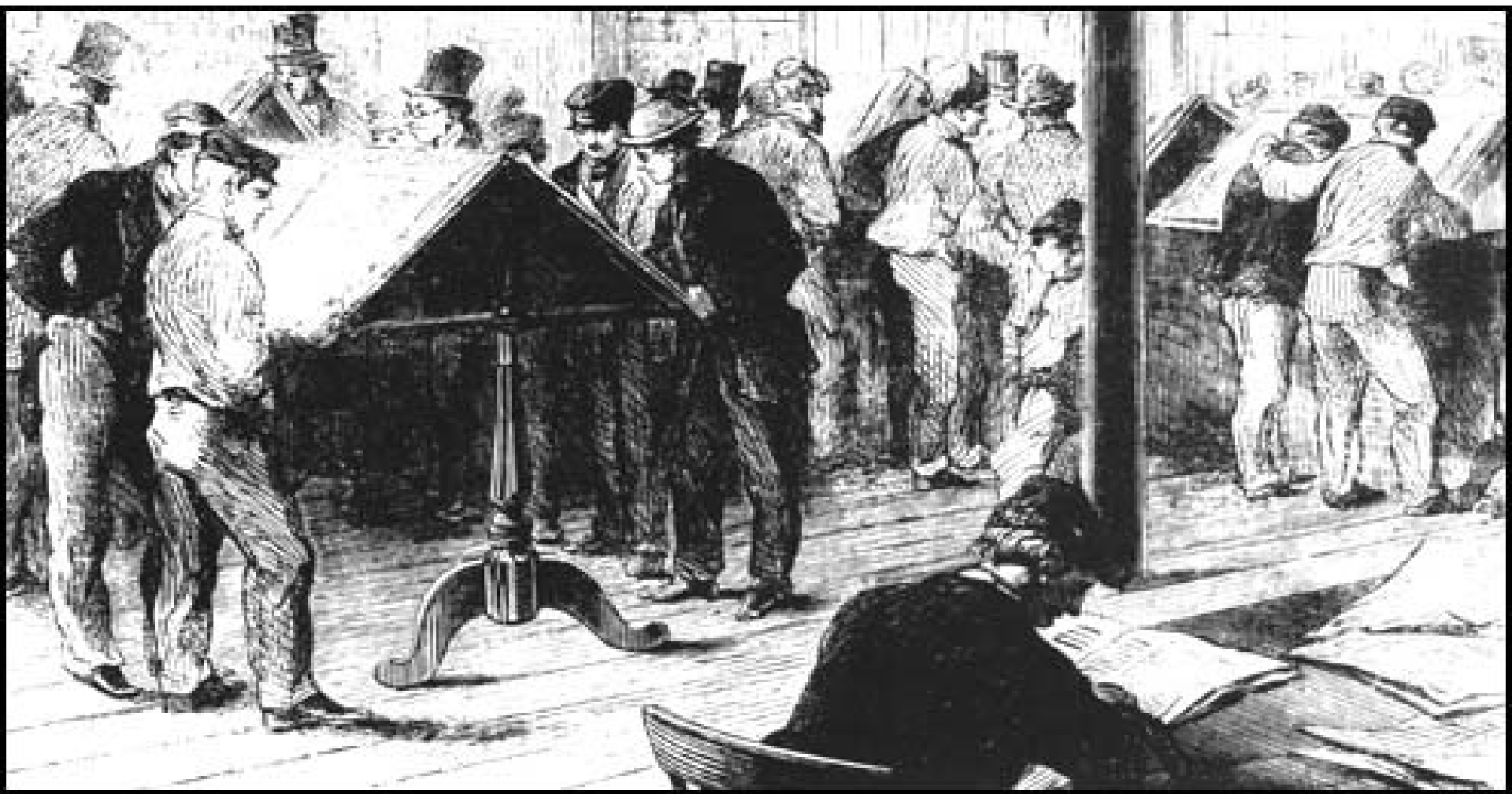
Javne knjižnice

Velika Britanija – 1850 je bil izglasovan zakon, ki je dal mestom nad 10.000 prebivalcev pravico pobirati davek za ustanovitev in vzdrževanje javne knjižnice. Temu lahko rečemo pravi začetek javnih knjižnic.

Poslanstvo

Delujejo kot nekakšen socialni korektiv. Namenjene so predvsem tistim, ki so socialno deprivirani in si nakupa knjig ne morejo finančno privoščiti. Izhaja iz prepričanja, da je država je dolžna pomagati vsem svojim državljanom.

Prva javna knjižnica v Manchestru

Edward Edwards

(1812–1886)

Kariera “neuspešnega” vodje knjižnice.

Začne kot zidar in se sam izobrazí, tako da leta 1839 dobi službo knjižničarja v Britanskem muzeju. Pomembno vpliva na sprejetje zakona o javnih knjižnicah in se tudi zaposli do leta 1858 kot vodja prve javne knjižnice v Manchestru.

Organizacija in delitev dela

Oblikuje se tudi zavest o tem, da je knjižnica sestavljena organizacija, v kateri se opravljajo različne delovne naloge in opravila.

Te je potrebno razdeliti – klasična delitev na:

- Nabavo,
- Obdelavo,
- Hranjenje,
- Izposajo.

Javnost

1731 B. Franklin v Filadelfiji ustanovi prvo javno knjižnico. A prave javne knjižnice začnejo ustanavljati, po vzorih iz Velike Britanije, šele kasneje, 1854 v Bostonu, Free Public Library.

Free Public Library - Boston

1. Izposojevalna knjižnica,
2. Ima podružnice po celem mestu,
3. Informativna služba,
4. Različne zbirke,
5. Prostori za otroke in slepe,
6. Čitalnice, predavalnice.

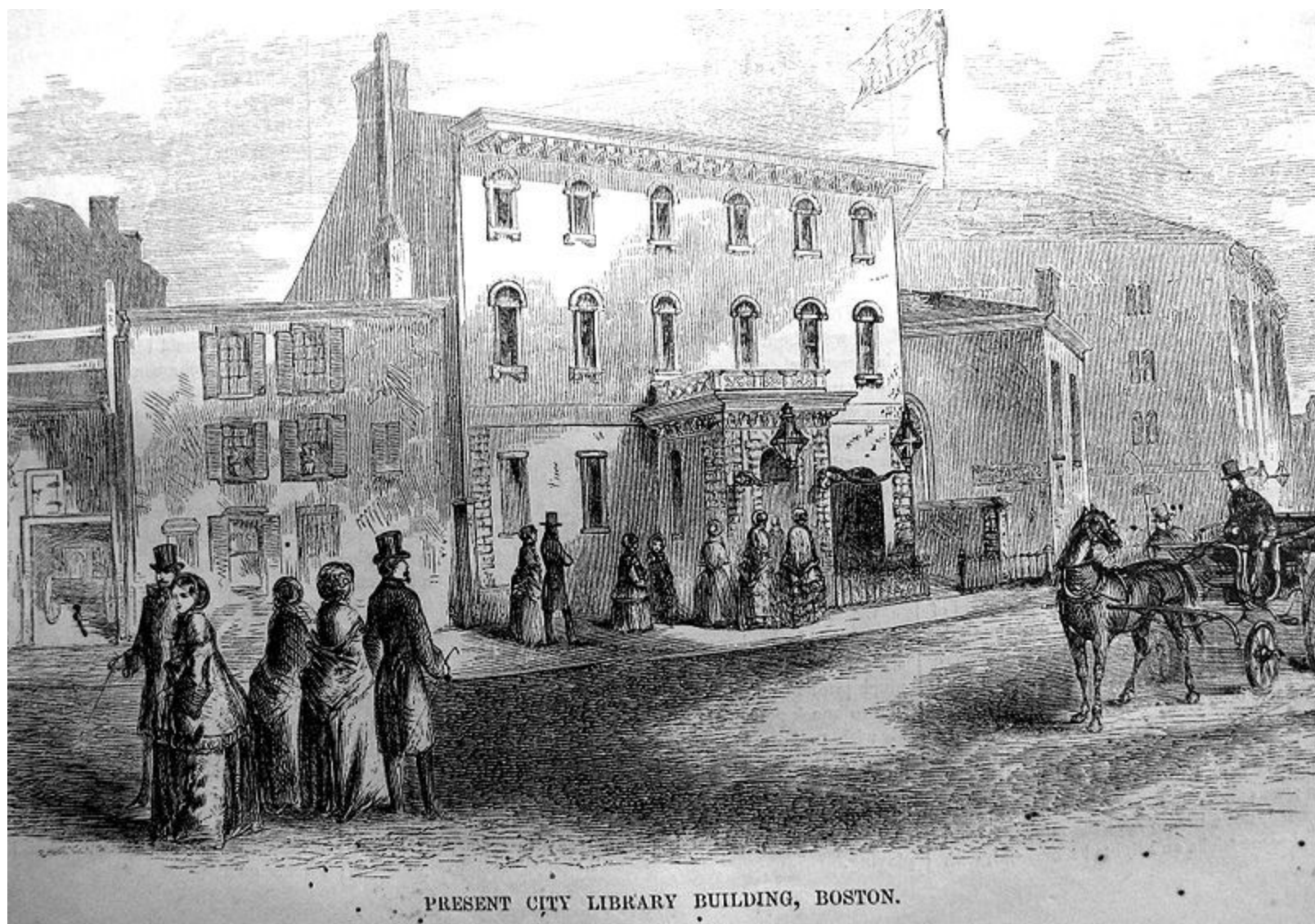
Alexandre Vattemare

(1796 – 1864), Francoz, eden ustanoviteljev knjižnice v Bostonu.

“Ljubitelj knjižnice”

1853, postavi sistem menjave knjižnega gradiva, ki je vključeval 130 knjižnic v različnih deželah.

Pomaga postaviti prvo zbirko knjižnice v Bostonu z 16.000 knjigami.

PRESENT CITY LIBRARY BUILDING, BOSTON.